

Protokoll för pensionärsrådet

Datum: 2017-11-27

Tid: 09.30-12:20

Plats: Träffpunkt Simonsland, lokal Åsikten

Närvarande ledamöter:

Ida Legnemark
Kerstin Hermansson
Bengt Bohlin

Ersättare:

Birgit Nilsson, FAS
Lena Svensson FAS

Monica Golcher, SKPF
Kerstin Sylvan, SKPF

Agneta Nero Andersson, SPF
Kjell Hedendahl, SPF

Gunvor Andersson, PRO

Övriga deltagare:

Maria Nilseus, Stadsledningskansliet
Annica Olausson, Vård- och äldreförvaltningen
Ulrica Fagerson, Vård- och äldreförvaltningen
Karin Redberg, Vård- och äldreförvaltningen
Christina Winge Appelqvist, Vård- och äldreförvaltningen
Malin Länsberg, sekreterare

§ 1

Mötet öppnas

Mötet öppnas och alla hälsas välkomna till mötet som äger rum på Träffpunkt Simonsland

§ 2

Upprop och val av justerande person

Harry Odqvist (PRO) deltar inte på mötet, ingen ersättare tillträder på grund av förhinder.

Lena Svensson väljs som justerande person.

§ 3

Godkännande av dagordning

Agneta Nero Andersson (SPF) önskar lägga till frågor under § 10 Övriga frågor:

- Arbetssätt för pensionärsrådet, utifrån riktlinjerna och reglementet. Möjlighet att yttra sig över kommande års budget.
- Budgetmedel, vart tog pengarna vägen?
- Protokollföring, när åsikter framförs ska det finnas med i protokollet.
- Olika typer av boendeformer.

§ 4 Information från Vård- och äldreförvaltningen byter ordning på de två sista punkterna till:
Inriktningsdokument för äldreomsorgen i Borås Stad
Olika boendetyper

Dagordningen fastställs med redovisade tillägg och ändringar

§ 4

Information från Vård- och äldreförvaltningen

Brukarundersökning

Christina Winge Appelqvist, verksamhetsutvecklare inom Vård- och äldreförvaltningen presenterar en analys av resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning 2017 samt hur förvaltningen planerar arbeta vidare utifrån detta.

Brukarundersökningen är en nationell undersökning från Socialstyrelsen och ser likadan ut i hela landet. Syftet med undersökningen är att kartlägga de äldres uppfattning om sin hemtjänst eller sitt vård- och omsorgsboende, i offentlig och privat regi. Samtliga personer, 66 år och äldre, som den 31 december 2016 hade hemtjänst eller bodde på särskilt boende har fått möjlighet att besvara en enkät.

Resultat från undersökningen finns på Borås Stads hemsida, under omsorg och stöd.

Direktlänk:

<https://www.boras.se/omsorgochstod/kvalitetresultatochjamforelser/utvarderingochjamforelser/brukarundersokningaldreomsorg2017.4.eb0812115f16230451bc56c.html>

Efter Vård- och äldrenämndens nämndsammanträde den 18 december kommer information om styrkor och förbättringsområden att läggas ut på Borås Stads-hemsida. Informationen kommer även vara tillgänglig på finska.

Vård- och omsorgsboende

Det var totalt 391 personer som besvarade enkäten i Borås Stad. Styrkor som påvisas inom staden är: bra bemötande från personal, brukaren känner trygghet på sitt boende och har förtroende för personalen.

Exempel på förbättringsområdena är att de äldre ska uppleva måltiden som en trevlig stund på dagen, tycka maten smakar bra, uppleva att man kan påverka vilka tider man får hjälp samt ta hänsyn till den äldres åsikter och önskemål om hur hjälpen utförs. Förbättringsarbete ska utgå ifrån "Brukarna ska uppleva en meningsfull dag där man är delaktig och har inflytande".

Fortsatt arbete är att undersöka vad innebär aktivitet, vilka aktiviteter önskas och hur ser utbudet ut, skiljer sig aktiviteten för män och kvinnor? En fördjupad analys om vad en meningsfull dag innebär kommer att genomföras.

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att utse måltidsombud för att lyckas förbättra måltidsmiljön för de äldre. Måltidsombuden ska kartlägga nuläget och välja ut 1-2 förbättringsområden. Detta önskar även resultera i en mer engagerad personal. Måltidsombuden träffas 1 gång per termin och enhetscheferna träffar ombuden regelbundet.

Hemtjänst

Totalt var det 1077 stycken som besvarade enkäten gällande hemtjänst i Borås Stad. Upplever ett bra bemötande från personalen, känna förtroende för personalen samt att personalen tar hänsyn till åsikter och önskemål om hur hjälp ska utföras är det styrkor som påvisas i undersökningen.

Kommunstyrelsen har satt att 90 procent ska uppnås gällande "Öka andelen som upplever att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål" och "öka andelen som upplever att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten". Eftersom Kommunstyrelsens resultat inte uppnåddes har de här två punkterna satts som förbättringsområden.

Korttid

Vård- och äldreförvaltningen har gjort en egen undersökning gällande korttid, då den inte ingår i Socialstyrelsens brukarundersökning.

Undersökningen påvisar att korttidens styrkor är att brukarna upplever ett bra bemötande från personalen, känner trygghet under korttidsvistelsen samt att de känner förtroende för personalen. Förbättringsområdet är att brukarna ska uppleva måltiderna som en trevlig stund.

Diskussionsfrågor

Vad innebär att måltiden är en trevlig stund på dagen?

Pensionärsrådets svar:

Hur måltiderna upplevs är väldigt individuellt. Vissa har svårigheter att sitta i närheten av personer som äter ”stöktigt”. Vissa föredrar att sitta själv och äta och det måste respekteras, individuell hänsyn. Viktigt att få möjlighet att sitta i lugn och ro och få äta i sin egen takt, utan stress. Det kan vara bra att själv testa på att bli matad för att få den upplevelsen.

Vad innebär det att känna sig trygg hemma med sin hemtjänst?

Pensionärsrådets svar:

Viktigt att personalen har möjlighet att ge brukaren den tid som den är i behov av. Sällskapet i sig kan vara en trygghet. Vårdplaneringen behöver vara längre, där det går igenom vad hemtjänst är för något och hur det kommer att vara. De äldre behöver få mer information om verksamhetsförändringar. Det kan till exempel vara bra att en nyanställd följer med personal som arbetar ett tag, för att lära sig rutiner. Det kan även vara bra att ta med en bild på den nyanställda innan den börjar, så de äldre får en bild av personen.

Information om det ekonomiska överskottet

Fråga som lagts till under övriga frågor besvaras under denna punkt: Budgetmedel, vart tog pengarna vägen?

Verksamhetschef för ekonomifunktionen Ulrica Fagerson presenterar månadsuppföljning för oktober 2017. För helåret prognostiseras ett positivt resultat på 35,6 miljoner kronor.

Prognosen för Myndighetsverksamheten beräknas till plus 28 miljoner kronor. Det prognostiserade plusresultatet beror främst på lägre antal platser på vård- och omsorgsboende än budgeterat och att verkställigheten inte utför hemtjänsttimmar i den utsträckning som budgeterats för. Förändringen i prognosen beror främst på att antalet utförda hemtjänsttimmar ökat markant i oktober.

Det har varit svårt med vikarier under sommaren vilket har påverkat antal utförda timmar. Det har även fattas personal under hösten, vilket gjort att behovet av timvikarier ökat.

Vård- och äldreomsorgen har fattat ett antal beslut som har medfört lägre kostnader än tidigare år. Två stycken vård- och omsorgsboenden har avvecklats samt avvecklande av trygghetsplatser. De platser som avvecklats har inte använts och därav inte påverkat tillgängligheten av boendeplatser.

För att få behålla överskottet eller en del av överskottet behöver det redovisas till Kommunstyrelsen. Då behöver det framgå vad som önskas göra med pengarna och Kommunstyrelsen behöver godkänna redovisat önskemål. Dock får överskottet inte användas för löpande verksamhet, utan kan till exempel användas för köp av nya arbetskläder eller förbättrad utemiljö.

Under novembermånad ska förvaltningen redovisa till Socialstyrelsen angående bidraget för bemanning. Uppskattningsvis har förvaltningen använt större del av bidraget.

Fråga från pensionärsrådet:

Vad ingår i de 600 000 kronor (netto) för boendeplatser?

Svar: Det ingår service, omvårdnad, hemsjukvård samt aktiviteter och eventuellt larm. Kostnad för mat och hyra tillkommer.

Finns det någon information om hur många som fått avslag på sina ansökningar till vård- och omsorgsboende?

Svar: Ulrika Johansson, verksamhetschef för myndighet bjuds in till nästa pensionärsråd för att informera om ansökningsprocessen med avslag och beviljad plats.

Inriktningsdokument

Karin Redberg, utredare på Vård- och äldreförvaltningen redovisar förändringar som gjorts i inriktningsdokumentet.

Inriktningsdokumentet är framtaget av en arbetsgrupp bestående av Ida Legnemark, Kerstin Hermansson, Bengt Bohlin, Marie Sandberg och Anna-Clara Stenström. Dokumentet ska gälla fem år framåt och ska finnas till för medborgarna för att skapa tydlighet samt veta vilken typ av omsorg och stöd Borås Stad erbjuder. Inriktningsdokumentet är en vägledning för vilken riktning arbetet ska gå.

Efter Vård- och äldre nämndens nämndsammanträde 2017-12-18 skickas beslutet om inriktningsdokument till pensionärsrådet.

Nya punkter sedan pensionärsrådets möte 2017-09-25:

- **Värdegrund**

Värdegrund är en vägledning i hur vi ska förhålla oss oavsett vilka människor vi möter, och den ska genomsyra alla verksamheter.

- **Jämställd, jämlik och likvärdig vård och omsorg**

Vården och omsorgen ska vara likvärdig oavsett vem som är utförare eller vem den enskilde är.

- **Förebyggande arbete/öppna mötesplatser**

Hälsofrämjande insatser, som stärker eller bibehåller människors välbefinnande

Förebyggande insatser som förhindrar/motverkar sjukdom, skador, psykiska eller sociala problem är viktiga områden för att stödja ett hälsosamt åldrande.

- **Bostäder för äldre**

Bo tryggt och i tillgängliga bostäder som motsvarar behovet.

Boendemiljön ska skapa förutsättningar både för social samvaro och för självständighet oavsett hälsostatus.

- **Måltider, aktiviteter och social samvaro.**

Stor betydelse för välmående och trivsel.

En av dagens höjdpunkter och bör, så långt det är möjligt, anpassas efter den enskildes egna behov, vanor och önskemål.

Synpunkter från pensionärsrådet:

- Avlösning för den anhöriga, vart finns information om det?
- Mycket bra dokument, väldigt övergripande precis som det ska vara. Viktigt att allt som står i inriktningsdokument verkställs.
- Kan vi använda ordet "avlösning" istället för "avlastning"? Det är viktigt att det finns en intränad avlösning för att det ska kännas tryggt i hemmet (avlösning i hemmet).
- Anhörigvård, vad som gäller bör finnas med i dokumentet.

Frågor från pensionärsrådet:

- I inriktningsdokumentet står det att mötesplatserna ska vara öppna varje dag. Det upplevs som att fler mötesplatser läggs ner än förnyas. Vi får inte försämrade utan behöver behålla och förbättra våra mötesplatser. Mötesplats i Viskafors känns nästan som nedlagt, endast öppet 1 dag i veckan.

Annica Olausson informerar att mötesplatsen inte är nedlagd utan öppen vissa dagar i veckan. Den finns även tillgänglig för andra områden i närheten vissa dagar. Annica kollar upp och återkommer med mer information.

- På övriga mindre samhällen finns det inga mötesplatser, varför?
Annica Olausson berättar att förvaltningen ser över om det finns personal för att lyckas bemanna fler mötesplatser. Vi behöver bli mer flexibla på mötesplatserna, så att vi närmar oss brukaren.
- Vissa har anhörigvård upp till 12 timmar. Vad gäller för anhörigvård?
Maria Nilseus kollar upp och återkommer.

Olika boendetyper

Fråga som lagts till under övriga frågor besvaras under denna punkt: Boendeformer, vilka finns?

Annica Olausson, verksamhetschef för förebyggande/IT informerar pensionärsrådet om de olika boendetyperna som finns. Informationen delas även ut på papper.

Det finns tre stycken boendetyper men det kommer tillkomma ett fjärde, trygghetsboende plus.

Seniorboende

Seniorboendena är ett eget boende för den som prioriterar funktionalitet och tillgänglighet i boende och i närmiljön. Det krävs ingen bostadsbedömning för att söka en bostad i ett seniorboende. I vissa fall finns det en åldersgräns för när man får flytta in. Ansökan görs genom intresseanmälan till bostadskön hos de bolag som har seniorboenden.

Trygghetsboende

Trygghetsbostäder är ett antal samlade hyresbostäder där en person i hushållet är 70 år eller äldre. Boendet har utrymmen som ger de boende möjlighet till gemensamma måltider, samvaro, hobby och rekreation. Kopplad till boendet finns en aktivitetssamordnare som dagligen kan stödja de boende under vissa tider. Trygghetsbostäder är inte en biståndsprövad insats. Trygghetsbostäder är en boendeform i lägenhet med eget hyreskontrakt som den enskilde söker och hyr via fastighetsägare/hyresvärdar som innehar denna form av lägenhet i sitt bestånd.

Vård- och omsorgsboende

Vård- och omsorgsboende är ett biståndsbedömt boende för äldre och personer med funktionsnedsättning, då behovet av personlig omsorg inte kan tillgodoses med hemtjänst, hemsjukvård och andra insatser i den vanliga bostaden. Man får ett eget hyreskontrakt samt att det är en kostnad för hyran.

§ 6

Remiss: Riktlinjer för hemtjänst

Vård- och äldre nämnden har skickat Riktlinjer för hemtjänst på remiss till Sociala omsorgsnämnden och till Vård- och äldreförvaltningens pensionärsråd.

Synpunkter från pensionärsrådet:

- Sida 3, rubrik Måltider: ”Hjälp med toalettbesök och med förflyttningar i hemmet sker vid planerade besök under hela dygnet.” Det är en konstig formulering, svårt att planera sina toalettbesök. Formulering behöver ändras.
- Sida 3, rubrik ”Måltider”, önskar lägga till en punkt. Delaktighet när man äter, sällskap eller behov av stöd vid måltid.
- Sida 4, rubrik Avgränsningar: ”Kravet att hjälpa till i hemmet gäller även hemmaboende barn.” Behöver förtydligas i riktlinjerna att det gäller barn från 18 år:
- Sida 4, rubrik Inköp: ”Bistånd för inköp av sällanköpsvaror beviljas en till två gånger per år”. Räcker detta verkligen?
- Sida 4, rubrik Ledsagning: ”Ledsagning kan inte beviljas för akut besök på sjukhus.” De som inte har några anhöriga men bort fortfarande hemma och behöver in på lasarettet. Kan vara bra att ändra till ”Ledsagning kan endast beviljas i undantagsfall för akut besök på sjukhus.”

§ 7

Remiss: Riktlinjer för bistånd till vård- och omsorgsboende

Vård- och äldreomsorgen har skickat Riktlinjer för bistånd till vård- och omsorgsboende på remiss till Sociala omsorgsnämnden och till Vård- och äldreomsorgens pensionärsråd.

Pensionärsrådet har inga synpunkter på riktlinjerna.

§ 8

Remiss, motion: Dags att kulturen flyttar in i våra boenden

Vissa vård- och omsorgsboenden arbetar olika med att få in kulturen på boendet. Vissa arbetar väldigt bra med detta, medan vissa arbetar lite mindre bra.

Synpunkten från pensionärsrådet:

- Viktigt att det blir bra kultur av det. Det får inte bli kultur som tillslut står i en garderob, utan kulturen ska skapa glädje. Behöver inte endast vara kultur som hänger på väggarna utan kultur som också är upplevelsemässig.

§ 9

Pilotprojekt för boendeformen trygghetsboende plus

Kommunfullmäktige har gett Vård- och äldreomsorgen i uppdrag att utreda trygghetsboende plus. Äldre ansöker om vård- och omsorgsplats som får avslag på grund av behöver av vårdinsatser inte finns, men känner en otrygghet att bo själv.

I pilotprojektet ingår få lägenheter än så länge men det är för att se om det finns personer som kan tänka sig att bo på ett trygghetsboende plus. Det kommer att vara en biståndsbedömd verksamhet.

Fråga från pensionärsrådet:

Går det inte att föreslå vid en ansökan om vård- och omsorgsboende, att det finns trygghetsboende plus?

Svar: Ansöker man om vård- och omsorgsboende måste det provas.

Pensionärsrådet har inga synpunkter på pilotprojektet.

§ 10

Övriga frågor

Arbetsätt och utbildning för pensionärsrådet, utifrån riktlinjerna och reglementet. Möjlighet att yttra sig över kommande års budget?

Det blir mycket information från förvaltningen till varje möte, blir en form av utbildning för att få en uppfattning om förvaltningens arbete och nuläge. Om det är särskilda frågor man önskar diskutera kan man höra av sig till Ida, Annika eller Malin så att de läggs med på dagordningen.

Finns inget möte inplanerat för kommande års budget Alternativt att delar av eller hela rådet är med träffas och pratar budget. Går det att vara alla behövs det kanske en extra sittning?

Budgetmedel, vart tog pengarna vägen?

Besvarad under § 5 Information från Vård- och äldreförvaltningen, Information om det ekonomiska överskottet.

Protokollföring, när åsikter framförs ska det finnas med i protokollet.

Viktigt att det tydligt framgår vad som önskar komma med i protokollet.

Olika typer av boendeformer.

Besvarad under § 5 Information från Vård- och äldreförvaltningen, olika boendetyper

§ 7

Mötestider 2018

Förmöte: 9.00-9.30 (om så önskas)

Möte 9.30-12.00

Plats: Ramnåsgatan 1, Vård- och äldreförvaltningen (Information om parkering skickas ut till pensionärsrådet)

Måndag 26 mars

Måndag 28 maj

Måndag 24 september

Måndag 19 november

§ 12

Mötet avslutas

Mötet avslutas klockan 12.20.

Vid protokollet

Malin Länsberg
Sekreterare

Justering 2017-12-12

Ida Legnemark
Ordförande

Lena Svensson
Ledamot FAS